

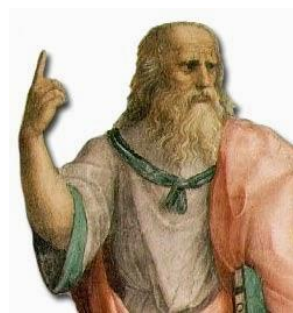
**Ο Άγιος Βασίλειος της Ορθοδόξου Εκκλησίας και
ο μυθικός Αϊ Βασίλης – Santa Claus - της Coca Cola
Δύο πρόσωπα, το ένα υπαρκτό το άλλο μύθος**

Γράφει
Ο Ευάγγελος Μαυρογόνατος

Σε όλο τον κόσμο, σε όλες τις εποχές, και κάτω από οποιεσδήποτε περιστάσεις οι μύθοι των ανθρώπων υπήρξαν η ζωντανή έμπνευση για όλες τις δραστηριότητες του με τον οποίο μετουσιώνονται σε πολιτισμό.

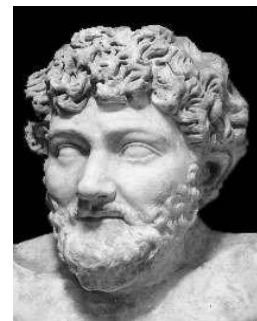
Ο μύθος από αρχαιότατων χρόνων ήταν συνυφασμένος με την καθημερινότητα, άγγιζε πολλές φορές την πραγματικότητα, χρησιμοποιήθηκε αρκετές φορές για καλούς σκοπούς, αλλά και, για παραπλάνηση, για προσωπικά οφέλη, και για διάφορες δοξασίες.

Εικόνα 1 Πλάτωνας

Ο Πλάτωνας, παρόλο που δεν πίστευε στους μύθους, τον χρησιμοποίησε και έγραψε την υπέροχη ιδεατή «πολιτεία».

Επίσης, ο Αίσωπος είναι ο διασημότερος από τους αρχαίους μυθολογικούς, αναμφισβήτητος πατέρας του αρχαίου μύθου. Θεωρείται επίσης ο κορυφαίος της λεγόμενης διδακτικής μυθολογίας. Δεν έγραψε κανέναν από τους μύθους αλλά τους διηγείτο προφορικά.

Εικόνα 2 Αίσωπος

Οι μύθοι, ακόμη και σήμερα, δίνουν και παίρνουν, σε πολιτικό, κοινωνικό, και πολιτιστικό επίπεδο, διατηρώντας την παράδοση, συντηρώντας την αισιοδοξία, την ελπίδα, εξυπηρετώντας, ενδεχομένως, προσωπικά ή άλλα οικονομικά οφέλη, όπως προαναφέρθηκε.

Ένας λοιπόν από τους πολλούς και σύγχρονους μύθους, ο οποίος ξεκίνησε τον 18 αιώνα και έχει κατακλύσει όλον το Δυτικό κόσμο, είναι αυτός του χριστου-

γεννιάτικου Αϊ-Βασίλη ο οποίος αποτελεί σήμερα μια διεθνή λαογραφική μορφή, η οποία διανέμει δώρα σε παιδιά και ενήλικους, που υπήρξαν «καλοί» κατά τη διάρκεια του έτους.

Είναι το κυρίαρχο πρόσωπο καταναλωτισμού του εορτασμού των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς.

Η γνωστή μορφή με την κόκκινη στολή, τη λευκή γενειάδα, πάντα χαμογελαστός, με το σάκο του γεμάτο δώρα, πάνω σε έλκηθρο που το σέρνουν ζωηρά ελάφια ή τάρανδοι αποτελεί σήμερα σε παγκόσμια κλίμακα τον πλέον αγαπημένο ήρωα των παιδιών τις ημέρες των εορτών, ακόμη και σε χώρες μη χριστιανικές.

Σύμφωνα με τον μύθο, ξεκινά κάθε χρόνο διανύοντας σχεδόν 6.000 χιλιόμετρα από κάποια άγνωστη χώρα του Βορρά, για να χαρίσει δώρα και χαρά σ' όλα τα παιδιά της Γης.

Είναι ακριβώς ο ίδιος ο «Father Christmas», «ο Πατέρας Χριστουγέννων» των Άγγλων, ο «Περ Νοέλ» των Γάλλων, ο «Σίντερ - Κλάας» των Ολλανδών, ο «Βάιναχτσμαν» των Γερμανών, ο «Λαμ - Κουνγκ - Κουνγκ» (ο Καλός γερόπατέρας) των Κινέζων, ο «Χοτέισο» των Ιαπώνων.

Η παράδοση αυτή έχει τις ρίζες της στη γιορτή του Χειμερινού Ηλιοστασίου, που γιόρταζαν, από την προϊστορική ακόμη εποχή, όλοι σχεδόν οι λαοί της Βόρειας και Δυτικής Ευρώπης.

Την ημέρα εκείνη οι άρχοντες κάθε τόπου συνήθιζαν να γιορτάζουν μαζί με τους υπηκόους τους στους δρόμους, προσφέροντας δώρα στα μικρά παιδιά, φυτεύοντας και στολίζοντας αειθαλή δένδρα και φτιάχνοντας στεφάνια από τα κλωνάρια τους, σύμβολο αιώνιας ζωής...

Σήμερα μερικά από τα πιο γνωστά δυτικά έθιμα των Χριστουγέννων, το έλατο και οι κάλτσες που κρεμιούνται στο τζάκι για να τις γεμίσει με δώρα ο Αϊ-Βασίλης, μεταφέρθηκαν από Γερμανούς στις ΗΠΑ, όπου εδραιώθηκαν σε συνδυασμό με τον Ολλανδό Sint-Nicolaas ή Sinter Klaas από όπου προέκυψε το Claus (Klaas και Claus από το Nicholas ή Nicholaus).

Η Coca - Cola άρχισε να χρησιμοποιεί την εικόνα του πρόσχαραυ Σάντα Κλάους στις διαφημίσεις της από τη δεκαετία του 1930 εδραιώνοντας την εμφάνισή του στη λαϊκή κουλτούρα.

Συνεπώς η σημερινή μορφή του Αϊ-Βασιλή δεν είναι τίποτε άλλο από ένα συνονθύλευμα διαφορετικών μύθων από διαφορετικές εποχές και διαφορετικές περιοχές του κόσμου που εξελίχθηκε μέσα στον χρόνο σύμφωνα με τις ανάγκες κάθε εποχής.

Η μορφή αυτή του Βόρειου Ευρωπαίου και Αμερικανού Αϊ-Βασιλή (Santa Claus) φαίνεται πως πέρασε στην ελληνική κοινωνία, στην αστική κυρίως τάξη, στη δεκαετία 1950-1960 από τους «συγγενείς» μετανάστες, που με τις ευχετήριες κάρτες τους εισήγαγαν και στην Ελλάδα τη νέα μορφή του Αϊ-Βασιλή. Είτε σαν μεσαιωνικός πεζοπόρος είτε σαν εύθυμος Santa Claus,.

Όμως στην Ορθόδοξη παράδοση, παρ' όλες τις ξένες επιρροές, το καλό πνεύμα της Πρωτοχρονιάς ταυτίστηκε εύκολα με τον Μέγα Βασίλειο, τον μεγάλο ιεράρχη, επίσκοπο Καισαρείας της Καππαδοκίας, κορυφαίο θεολόγο του 4ου αιώνα και έναν από τους Τρεις Ιεράρχες, προστάτες των γραμμάτων και της παιδείας.

Ο Μέγας Βασίλειος ήταν ένας βαθιά μορφωμένος και εξαιρετικά δραστήριος άνθρωπος.

Γεννήθηκε το 330 στη Νεοκαισάρεια του Πόντου και από παιδί ακόμα έτυχε βαθιάς, χριστιανικής μόρφωσης.

Συμπλήρωσε τις σπουδές του στην Καισάρεια, στην Κωνσταντινούπολη και αργότερα στην περίφημη Φιλοσοφική Σχολή των Αθηνών, όπου γνωρίστηκε και συνδέθηκε με στενή και ειλικρινή φιλία με τον Γρηγόριο, που αργότερα έγινε επίσκοπος στη Ναζιανζό.

Εικόνα 3 Άγιος Γρηγόριος - Άγιος Βασίλειος

Σπούδασε ρητορική, φιλοσοφία, αστρονομία, γεωμετρία, ιατρική, φιλολογία και φυσική στην Αθήνα και περιόδευσε στην Αίγυπτο, στη Μεσοποταμία, στην Παλαιστίνη και στην Κοίλη Συρία, για να γνωρίσει από κοντά τους ασκητές και να σπουδάσει τον μοναχισμό, που τον γοήτευε πάντα.

Εικόνα 5 Ουάλης

Με συντροφιά τον φίλο του Γρηγόριο Ναζιανζηνό, συνέταξαν ένα απάνθισμα από τα έργα του Ωριγένη, τη «Φιλοκαλία», και τους μοναχικούς κανόνες που αποτελούν τη βάση του ορθόδοξου μοναχισμού.

Εικόνα 4 Άρειος

Οι ανάγκες της Εκκλησίας, που χειμαζόταν την εποχή εκείνη από την αίρεση

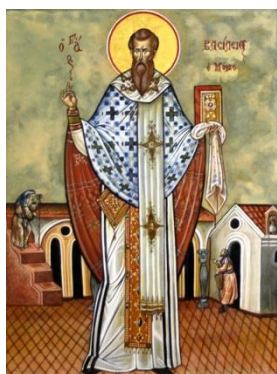
του αρειανισμού και η απαίτηση του λαού του τον έκαναν να διακόψει τον μοναχικό βίο και να χειροτονηθεί πρεσβύτερος στην Καισάρεια της Καππαδοκίας.

Το 370 διαδέχθηκε στον επισκοπικό θρόνο τον μητροπολίτη Καισάρειας Ευσέβιο.

Χαρακτηριστικό ήταν το θάρρος και η τόλμη του απέναντι στον Αρειανό αυτοκράτορα Ουάλη, που θέλησε να τον απειλήσει.

Αφιέρωσε όλη του τη ζωή στην αντιμετώπιση σοβαρών προβλημάτων της Εκκλησίας και στη φροντίδα του ποιμνίου του.

Οι βαριές όμως εκκλησιαστικές και κοινωνικές φροντίδες αποδείχθηκαν αβάστακτες για τον ασκητικό και ασθενικό ιεράρχη.

Ο Μέγας Βασίλειος απεβίωσε την 1η Ιανουαρίου του 379 σε ηλικία μόλις 49 χρονών και πάμφτωχος.

Άφησε όμως πίσω του ένα πλούσιο έργο. Εκτός από τα αμέτρητα συγγράμματά του και τη μάχη του εναντίον του αρειανισμού, έγινε γνωστός κυρίως για τη φιλανθρωπία του.

Μεριμνήσε να χτιστούν νοσοκομεία, φτωχοκομεία, ορφανοτροφεία και γηροκομεία και φρόντιζε πάντα όσους είχαν την ανάγκη του.

Μεριμνήσε να χτιστούν νοσοκομεία, φτωχοκομεία, ορ-

Ο Άγιος (Αϊ-) Βασίλης των Ελλήνων απέχει πολύ από τον χοντρούλη και εύθυμο Santa Claus της Βόρειας Ευρώπης.

Η παράδοση και οι γραπτές μαρτυρίες τον παρουσιάζουν αδύνατο, μελαχρινό, με μαύρα γένια και γελαστό πάντα.

Σύμφωνα με την παράδοση, αμέσως μετά τα Χριστούγεννα ξεκινούσε πεζός μ' ένα ραβδί στο χέρι, απ' όπου με θαυμαστό τρόπο βλάσταιναν ή ζωντάνευαν κλαδιά και πέρδικες - σύμβολα δώρων- και περνούσε από διάφορους τόπους.

Δεν έφερνε στους ανθρώπους δώρα. Τα δώρα του ήταν περισσότερο συμβολικά: Η ιερατική ευλογία του και η καλή τύχη.

Η παράδοση της βασιλόπιτας

Από τον Μέγα Βασίλειο ξεκίνησε και η παράδοση της βασιλόπιτας της Πρωτοχρονιάς.

Όπως η παράδοση αναφέρει, την εποχή που ο Μέγας Βασίλειος ήταν Επίσκοπος στην Καισάρεια, ο Έπαρχος της Καππαδοκίας πήγε στην πόλη για να εισπράξει φόρους.

Οι κάτοικοι, τρομαγμένοι, ζήτησαν τη βοήθεια του ποιμενάρχη τους. Αυτός τους συμβούλεψε να φέρουν ό,τι πιο πολύτιμο έχουν και, αφού μάζεψαν πολλά δώρα, κοσμήματα και χρυσά νομίσματα, βγήκαν μαζί με το Δεσπότη τους να προϋπαντήσουν τον Έπαρχο.

Η εμφάνιση και η πειθώ του Μεγάλου Βασιλείου καταπράυνε τον Έπαρχο, ο οποίος τελικά δε θέλησε να πάρει τα δώρα.

Όταν όμως προσπάθησαν να μοιράσουν πίσω στους πιστούς τα δώρα που ο καθένας είχε φέρει, ο χωρισμός αποδείχτηκε ιδιαίτερα δύσκολος, καθώς πολλοί είχαν προσφέρει όμοια κοσμήματα και όμοια νομίσματα.

Τότε ο Μέγας Βασίλειος διέταξε τους πιστούς να φτιάξουν το απόγευμα του Σαββάτου πίτες και να βάλουν μέσα σε κάθε μία από ένα αντικείμενο. Την επομένη τους τις μοίρασε και, σαν από θαύμα, κάθε ένας βρήκε μέσα στην πίτα αυτό που είχε προσφέρει.

Κλείνοντας, θέλω να τονίσω ότι, μπορεί να αποτελεί ενοχή το να καταστρέφεις μια φαντασίωση, κυρίως για τα παιδιά, εξιστορώντας ένα ενδιαφέρον κομμάτι από την παγκόσμια ιστορία του καταναλωτισμού.

Όμως αυτή είναι η πραγματική αληθινή ιστορία για τον Άγιο (Αϊ -) Βασίλη που αξίζει πραγματικά να την έχουμε υπόψη μας και κυρίως να την λέμε στα παιδιά και τα εγγόνια μας.

Καλός ο μύθος και το ιδεατό, όμως όταν αυτό έχει να κάνει με παραπληροφόρηση και διαστρέβλωση της ιστορίας, περισσότερο δε με αυτήν της ορθοδόξου πίστεώς μας, τότε τα όποια συμφέροντα, πρέπει να παραμερίζονται και να λάμπει η αλήθεια, αυτήν που υπηρέτησε και μας δίδαξε ο Άγιος Βασίλειος.

Εύχομαι ο Νέος Χρόνος να φέρουν την αγάπη, την ειρήνη και την επαναφορά της κανονικότητας, σε όλο τον κόσμο.

ΚΑΛΗ ΧΡΟΝΙΑ